Co vše zahrnuje „práce s textem“?

Podle **Pavla Roubala**, https://ictgpacov.webnode.cz/ . Malý ilustrační příspěvek k pojmům: *Informatika a digitální technologie*, *Digitální gramotnost*, ve vztahu k tak „jednoduché“ věci, jako je práce s textem.

1 Používání stylů...

...je u odborného textu nutné a zásadní. Jaké má souvislosti?

1.1 Vede žáka k vytvoření strukturovaného textu. Tedy nutí ho:

1. **Pochopit**, o čem píše.
2. Text **rozčlenit** do logických celků.
3. Vymyslet vhodné nadpisy, podnadpisy, titul a podtitul atd.

Inf

1.2 Umožňuje mu vytvořit vizuálně zajímavý text, musí umět ovládat textový editor

A to bez nutnosti grafického cítění. Vede ho dále k pochopení, že on nevytváří grafiku, nekreslí rámečky atd., ale nechává program, aby toto vše udělal za něj.

DG

2 Typografie...

2.1 ...by měla být samozřejmostí.

Ona prostě pomlčka NENÍ spojovník, uvozovky nejsou palce... (a výpustek nejsou tři tečky za sebou ☺). Psát jiné znaky se např. v ČJ tvrdě penalizuje, při používání počítače je to nepodstatné?

2.2 Učím žáky, aby tyto znaky psali jejich ASCII kódy, tedy pomlčku jako ALT + 0150 atd.

Funguje to na všech počítačích a ve všech programech, které využívají ASCII kódování znaků, tedy asi úplně všude. A ukazuje souvislost mezi IT a písmem, při programování tyto znalosti jako když najdou...

Inf

3 Vlastnosti písma...

...plynou z jeho historie.

Pokud se žák rozhodne tyto vlastnosti měnit, měl by je znát a to včetně souvislostí.

DG

3.1 Historie vzniku (našeho) písma

3.2 Rozdělení písem (tzv. Roubalovo ☺: antikva, grotesk, písmo psacího stroje a psaná písma).

S ním souvisí další pojmy: patka, stínování písma, proporcionální písmo apod., velikost písma (b, pt, u rastrového písma pixely), řez písma, jeho umístění, barva atd.

DG

4 Citování a autorská práva

Většina textů vytvářených většinou žáků není jejich původní tvorbou. Přejímají (větší) část textu, měli by proto znát autorský zákon a pravidla pro citování.

Žáci text také někdy zveřejňují/publikují, měli by zvažovat, jakou licenci k tomu sami využijí. Pokud však používají texty např. z Wikipedie (co je to wiki princip a jak funguje?), tak mají výběr licence hodně omezený. Měli by to chápat a vědět, jak licence CC fungují.

Pro citování je vhodné využívat webové nástroje, třeba skvělý web www.citace.com .

DG

5 Rastry a vektory

Díky čemu je možné písmo libovolně měnit? A platí to u všech typů písem?

Písmo je součástí grafiky, grafika v počítači může být vektorová nebo rastrová. Tyto pojmy zasluhují podrobnější vysvětlení, u vektoru až po Bézierovy křivky a u rastru po pixely a počet bodů (současné) obrazovky. Jak velký je pixel…?

Inf

6 Fonty v počítači

Jak je písmo reprezentováno v počítači? Je součástí (mého) textu, který píši, nebo je součástí editoru, který používám? Většina žáků v tomto rozhodně nemá jasno. Nechápou totiž zásadní věc, a to, co je to operační systém a k čemu všemu slouží.

6.1 Co je to OS a k čemu slouží?

Písmo je součástí OS – co je to OS, je na všech počítačích stejný OS (Windows…), pokud ne, co to znamená pro mé texty?

Inf

6.2 Písmo – font

Písmo je soubor na disku, který mohu nahrát do OS a díky tomu ho používat v libovolném programu.

Znaková sada (Unicode…) určuje, jaké znaky mohou v písmu být, ale nezaručuje to, že v něm opravdu budou nakresleny české znaky.

Inf

7 PDF formát, DOCX formát, písmo na webu atd.

Snaha o přenositelnost textů na jiné počítače vedla k vytvoření několika způsobů a cest jak tento cíl dosáhnout, alespoň pro čtení dokumentu. Proč je důležitá standardizace datových souborů a co vlastně znamená?

- **Microsoft** cesta: mějte všichni (předplacenu) poslední verzi Wordu a Windows a používejte pouze naše písma.
- **Adobe** cesta: PDF soubor, který obsahuje vložená písma, přesněji písmena, která byla z určitého písma použita. Výhody/nevýhody.
- PDF/A: odbočka k archivaci dokumentů. Budou mé texty čitelné i za 20 let?
- **Google** cesta: načítání fontů do stránky/textu přes cloud.

DG

Inf

8 XML FORMÁT, TAGOVÁNÍ, STROJOVÁ ČITELNOST, KOMPRESE

Všechny současné moderní formáty jsou komprimované XML soubory.

- Jaký je princip XML? Jak to umožňuje strojovou čitelnost textů?
- Co jsou to metadata a co umožnují? Co je to Dublin Core?
- DOCX a další soubory jsou vlastně bezeztrátově komprimované ZIP soubory. Co to znamená a co to přináší?
- PDF formát umožňuje ztrátovou kompresi (JPEG) vložených obrázků. Co to znamená, přináší a jaká to má rizika?
- Obrázky vložené do textu mají svoji velikost a tedy i rozlišení (DPI). Co to znamená a jaký to má vliv na kvalitu obrázků a velikost souboru?

Inf

DG

9 SPOLUPRÁCE NA DOKUMENTU

Proč spolupracovat na jednom dokumentu?

- Off line – revize, poznámky. Jak fungují a jak se dají využívat.
- On line. Editujeme ve skupině najednou jeden dokument, vidíme, kdo co vytvořil/změnil. Verzování… + viz dále.

DG

10 UMÍSTĚNÍ V CLOUDU

Abychom mohli pracovat současně na jednom dokumentu, musí být umístěn na sdíleném disku v LAN nebo v cloudu.

- Co je to ten cloud a jak vlastně fugnuje?
- Jaké cloudové služby můžeme využívat, je dobré mít přehled alespoň o těch nejvíce rozšířených a používaných (MS OneDrive, Google Disk, Apple iCloud…)
- Práva k dokumentu: čtení, úpravy.

Inf

DG

11 A MŮŽEME JÍT DÁLE…

11.1 TŘEBA: ČLENĚNÍ A PODÁNÍ TEXTU TAK, ABY BYL MARKETINGOVĚ ZAJÍMAVĚJŠÍ, ABY ČTENÁŘE MNOHEM LÉPE ZAUJAL. CO KDYŽ ČTENÁŘ NEMUSÍ (NEMÁ POVINNOST) NÁŠ TEXT ČÍST?

Viz malý příklad:

Zdroj obrázku: PAVEL HODÁL. *Líp by to nešlo?* [online]. [cit. 2016-07-14]. Dostupné z: http://www.tybrdo.cz/lip-neslo

Příklad místo dlouhých slov

Takto jsme před léty popisovali školu my:

O škole

Naše škola staví na letité tradici výuky cizích jazyků. Vytvořením školního vzdělávacího programu „Naše výsledky hovoří cizími jazyky" jsme završili naše snahy o co nejkvalitnější výuku nejen v cizích jazycích a využili také 50leté tradice školy jako školy s rozšířenou výukou jazyků. Součástí našeho vzdělávacího programu je výuka angličtiny od 1. ročníku pro všechny žáky a povinná výuka druhého cizího jazyka od 6. ročníku, kde si žáci mohou vybrat mezi jazykem německým a francouzským. Naším cílem je co nejkvalitněji připravit žáky na další studium a u každého žáka využít maxima jeho osobních schopností.

A takto to přepsal člověk, který se živí psaním. Celkem rozdíl, že?!

Učíme děti řídit vlastní život

Poctivou výukou, která je připraví na všechny další testy a projekty, které je nutí přemýšlet.

Deváťáci umí anglicky jako maturanti

Většina žáků proto pokračuje na výběrových gymnáziích nebo na žádaných technických oborech.

/prolink do výsledků/

Žáci to ve škole mají opravdu rádi

Bakalka patří mezi 17 % základních škol s nejlepší atmosférou v Česku. Vyplývá to ze studie společnosti SCIO.

/prolink do O nás/

Stíháme sport i kulturu. Nesedíme jen ve třídách

Vyhráli jsme několik olympiád a navštívili řadu divadel. Podívejte se, co chystáme právě teď.

/prolink do Novinky/